

Beszélgetés Szapinszky Rudolfné Andresz Annával

„Magától megnyílik az ég”

„Csak” elmondja a költeményeket – tisztán, őszintén, egyszerűen. Szapinszky Rudolfné Andresz Anna nem hivatásos előadó, még csak nem is magyartanár vagy elhíresült amatőr versmondó, „csak” verssel élő ember. A magyar kultúra napja alkalmából őt is hallhatták a Faluházban Kálló Eszter csellóművész, Lévai Mária hárfaművész és a BÖME Irodalmi Kör tagjai mellett. A BÖME által frissen készített *Kegyelem* című cédéén ő mond verset.

– Biatorbágyon elsősorban Andresz Annuskának ismerik a helybéliek. Régi biai családból származik, rokonai között művészek is fellelhetők, hisz a testvére, Andresz János keramikus művész volt, unokatestvére, Juhász Ferenc pedig költő. A költészet iránti vonzalmát honnan eredezteti?

– Édesanyám fiatalon cselédként szolgált egy királyi tanácsosnál, ahol a gyerekek mellett segédkezett, és sokat tanult a gazdasszonyától: az olvasás szeretetét, verseket, énekeket. Apám színjátszott és a biai Debrői zenekarban dobolt. Szobafestő-mázoló lévén a darabokhoz a díszleteket is ő készítette.

– Emlékszik még az első sikerére?

– Ovis koromtól verselek, de az igazi siker, ami megmaradt bennem egy középiskolai versmondó versenyhez kötődik. Nem találtam magamnak verset, nem akartam szerepelni, de a barátnőm kezembe adott egy rövid, lírai költeményt, Méray Tibor: *Pakcsonte* című versét. Úgy alakult, hogy utolsóként szólítottak ki, s megbotlottam a lépcsőn, azonnal kitört a röhögés. Iszonyatos erő árán elkezdtem e szomorú verset, s mire befejeztem, néma csend lett a teremben. Elindultam kifelé és egyszer csak kitört a taps, s láttam a könnyes tekinteteket. Először tapasztaltam meg, hogy képes vagyok hatni a hallgatóságomra. Ekkor kaptam Goethe: *Faust* című csodálatos, filozofikus költeményét, amelyet akkor és azóta is sokszor olvastam, sőt részleteket tanultam belőle.

– Második gimnazista volt ekkor, és fényes karrier indult el ezzel a szerencsés botlásal.

– A községi ünnepélyek ügyeletes versmondója és énekesem egészen 30 éves koromig.

– Közben még volt 1956.

– Igen, számomra kettős jelentőséggel bír ez az esztendő. Ebben az évben mentem férjhez Esztergomba. Zúrzavaros idők jártak. Az őszi események miatt férjem 18 hónapot töltött Belgiumban. Hazajöve egy ideig nem vállalt munkát, majd a Ganz-Mávagba került. Közben visszaköltöztünk Biára, és engem – lévén kevés volt a tanító – meghívtak Biára az általános iskolába tanítani. Már a főiskolára készültem, amikor az igazgató szomorúan közölte velem, hogy az irataimra a pártitkár rávéste, hogy a politikai felfogásommal nem mehetek gyerekek közé.

– Ha jól tudom, ezután újra a tanács alkalmazottja lett, ahol már középiskola után is dolgozott, mint falugazda. Ekkor milyen feladatot kapott?

– Meg kellett szerveznem a Takarékszövetkezetet. Először pénztárosa, majd könyvelője, utóbb pedig ügyvezetője lettem egészen 1976-ig, amikor Budapestre költöztünk. Nagyon szerettem ezt a munkát, szinte az egész falu ismert. Annyira fáj, hogy itt kellett hagynom, azóta sem léptem be a Takarékszövetkezet küszöbébe.

– A versmondói karrierjének is vége szakadt ezzel?

– Igen, utána a Széchenyi István Kereskedelmi Szakközépiskolában kaptam állást, mint iskolagondnok. A belvárosban lévő csodálatos szecessziós iskolaépület teljes felújítását kezdték meg, ennek lettem a felelőse, s maradtam tíz évig. Egy-egy tantestületi ünnepségen mondtam ugyan verset, de ritkán, 20 év szünet következett.

– Nem hiányzott?

– Természetesen olvastam verseket és tanulgattam is néhányat. Lányom, Kati is szépen szavalt, országos versenyeket is nyert.

– Etyekre Katiék költöztek ki előbb, majd 1995-ben követték őket, már nyugdíjasként. A békés, boldog nyugdíjaséletet azonban rövid ideig élvezhették. Szörnyű tragédiák sora érte ezután.

– Alig öt hónapja lakhattunk Etyeken, pár házra Katiéktól, amikor a férjem a harmadik infarktusa belehalt. Végtelen fájdalommal éltem át, mert – tán hihetetlennek hangzik, de igaz – az életünket mindvégig a szeretet és szerelem tartotta össze. A hiány elviselésének könnyítésére áthoztam édesanyámat Biáról. Néhány hónap múlva agyvérzést kapott, és nem tudott többet beszélni, nem bírta ellátni magát. Három évig ápoltam, míg 1998 tavaszán ő is elment.

– Ősszel hallottam verset mondani a *Nyugdíjas Ki mit tud?-on*, amit a Faluház vezetőjeként még én szerveztem. Emlékszem, egy csoda volt számomra hallani a tolmácsolásában Szabó Lőrinc: *Mikor elmentél, megnémult a táj* című költeményét.

– A biai nyugdíjasok hívtak maguk közé, mondván enyhülhet a bánatom a sorstársak között. S 22 év után újra színpadra álltam. Megint kinyílt az a világ, amely „nem nyílt ki átokra, imára, / Erő, akarat, kétségbeesés, / Bűnbánat – hasztalanul ostromolták.” / Akkor magától megnyílik az ég.”

– Tehát ez a *kegyelem*. Ez a „magától”, ahogy Reményik Sándor írja.

– Az egyik legkedvesebb költeményem lett ez a vers, mert valóban az irodalmi körös szereplések „pici csillagként sétáltak szembe velem”. Már hetven felé bejárhattam a Zsámbéki-medencét, voltunk Erdélyben, szerepeltem a Pest megyei versmondó napon, Budapesten, sőt a rádióban is mondtam verset. A BÖME térségi versmondó találkozói neves szakemberek bátorítottak. S óriási megtisztetés ez a most megjelent cédé is.

– Jókai Anna írja, hogy az élet estélye magával hozza a lámpását is, de az olajat magunknak kell begyűjteni. Azt hiszem, Annuskának van bőven, jut az örömben lévőeknek és a szenvedőknek egyaránt.

– Kedves ezt hallani, de nem teszek én semmi különöset. Ha hívnak, s hál’ Istennek hívnak, viszek verset esküvőre, temetésre. Nagy öröm számomra, hogy már Etyeken is megkeresnek. Vida Jánossal elindítottunk a biai irodalmi kör mintájára versbarát csoportot, velük is sokat szerepelek. Az év végén csípőprotézist ültettek be a lábamba az ortopédiai klinikán. A két hét kórházi ápolás alatt minden nap verseltünk a kórteremben a szobatársakkal, még a nővérek is szívesen belehallgattak. No, de te is tudod, hogy például Izbéki Petronella esküvőjére törött kézzel is elmentem verset mondani. Minden gyógyszernél jobbat tesz velem a költészet. Ha éjszaka nem tudok aludni, verset mondok magamnak. Egyébként nem telik el nap, hogy ne olvassék legalább egy költeményt.

– Láttam a szépen bekötött verses füzetét, amelybe kézzel írta a szövegeket. Mióta telnek a lapok?

– A „kis kapcsolós füzetem” 1998 óta létezik, azok a versek kerülnek bele, amelyek megtetszenek, és meg akarom tanulni vagy felfrissíteni a régóta ismert sorokat. Jó ideje tapasztalom, hogy az évtizedekkel ezelőtti megtanult szövegek újra elem kerülnek egy-egy élethelyzetben, s ha megoldást nem is, de enyhülést biztos adnak.

Szaduváriné Kiss Mária

